***Helse- og sosialutvalget**:* *Folkehelse og fysisk aktivitet i Oslo Vest –*
Stort behov for svømmeanlegg og katastrofal underdekning:
Kan det dekkes inn i overskuelig fremtid? Hvordan sikre fremdrift?
KVU bad Oslo vest» er endelig på gli, men det er behov for enda mer svømmehallkapasitet. Kommunen trenger en plan.

Muntlig innlegg 11.11 2026 fra Bjørn Solheim, leder Frogner svømmeklubb:

- Vi er Mette Pettersen Moe og Bjørn Solheim fra Frogner svømmeklubb.
- Klubben sloss for svømming og folkehelse …
- I 1984 betjente Frognerbadet, Tøyenbadet og andre bad en befolkning på 447 000. Siden da har vi mistet 22 svømmeanlegg.
- I dag har Oslo en befolkning på rundt 725 000, og stor mangel på svømmehallkapasitet.
- Sunnere mennesker kan spare helsesystemet for milliarder hvert år, og man regner en gevinst på 3 kroner for hver krone til anlegg for fysisk aktivitet, bare ved å ha en sunnere arbeidsstyrke.
- Det er også tragedier og betydelige samfunnsøkonomiske tap hver gang noen drukner.
- Oslo vest har ikke kommunale publikumsbad, og har like mange innbyggere som Bergen.
- Bergen har 5 svømmehaller (hvorav Norges nasjonalanlegg for svømming og stup, som er mye større enn Tøyenbadet). Behovsplanens måltall indikerer behov for kapasitet tilsvarende 20 standard svømmehaller i Oslo Vest, hvorav 8 rundt Majorstuen …
- Idrettsanlegg ligger under Samferdsels- og miljøutvalget, men de og idrettsklubbene har primært ansvar for barn og unge, og har fokus på å sikre treningstid i eksisterende anlegg.
- Ansvaret for forebyggende helse utover dette ligger i HSU, …, samt ansvaret for drukningsulykker og fysiske aktivitetstilbud for grupper og lokasjoner der idretten ikke tilfredsstiller behovet.
- Svømmehallmangel skyver vekk publikum. Mens idrett og skole i 2012 brukte 20% av kapasiteten i offentlige bad, så brukte de 50% i 2023 (idrett 26%, og skole 23%). Med økt befolkning og færre anlegg, er det fornuftig at aktører som gir høy utnyttelse prioriteres, men det gir økte helsekostnader når store deler av befolkningen mister tilgang på egnet fysisk aktivitet.
- Basseng er også helseinfrastruktur. Bevilgninger til svømmehaller bør komme i tillegg til ordinære idrettsinvesteringer, som en folkehelsesatsing, noe dette utvalget har ansvar for. Veldig mange svømmere er mennesker som av helsemessige eller andre årsaker faller utenfor organisert idrett, og som trenger treningen og den sosiale møteplassen for å opprettholde fysisk og psykisk helse.
- Svømming kan også fange opp de ca. 40% av barn og unge, som faller ut av idretten.
- Byrådet signaliserer 12-15 år før erstatning av Sogn bad kan være på plass, og mer enn 20 år før andre bad kan realiseres, og ber om akutt-bevilgning på 3,5 mill.kr. til utredning av midlertidig svømmehall.
- Men en langsiktig og helhetlig strategi mangler.
- **Frogner svømmeklubb ber om at utvalget legger inn 3,5 mill.kr., til utredning av en helhetlig svømmehallstrategi, som bør dekke forebyggende helse, mosjonssvømming og psykisk helse, reduksjon av drukningsulykker, samt behandling reumatisme og rehabilitering etter f.eks. skader.**

Muntlig innlegg 11.11 2026 fra Mette Pettersen Moe, styremedlem Frogner svømmeklubb:

Som Bjørn har sagt, trenger Oslo mer bassengkapasitet og en langsiktig plan. Jeg vil særlig løfte fram svømmehallen som en arena for forebyggende helsearbeid – gjennom hele livet.

Forebygging handler ikke bare om å rehabilitere når noen har blitt syke eller fått en skade. Det handler også om å gi mennesker mulighet til å holde seg i bevegelse, bevare kondisjon, styrke og bevegelighet, og oppleve mestring før helseutfordringene kommer.

Her har vannet noen særlige kvaliteter. Vannet bærer kroppen og reduserer belastningen, samtidig som det gir motstand. Derfor kan aktiviteten tilpasses mange: mennesker med ledd- og ryggplager, funksjonsnedsettelser, overvekt, lav kondisjon eller skadehistorikk – men også mennesker som rett og slett ikke liker eller får til løping, sykling og ski. Det kan være svømming, vanngymnastikk, voksenopplæring, mosjon eller tilpasset trening.

Dette gjelder alle aldre. Barn og unge trenger svømmeferdigheter, fysisk trygghet, mestring og aktiviteter de har lyst til å fortsette med. Voksne trenger muligheter til å ta vare på kroppen og kondisjonen midt i en travel hverdag. For eldre kan vannaktivitet bidra til å bevare styrke, bevegelighet og fysisk funksjon. God kondisjon er dessuten sterkt forbundet med helse og levealder, også lenge før man blir gammel.

Helse handler også om å høre til. For mange ensomme mennesker, både unge, voksne og eldre, kan en fast gruppe og det å trene sammen med andre gi struktur, motivasjon og kontakt med mennesker som forventer å se deg. En stor norsk studie fant en sammenheng mellom lav deltakelse i organiserte aktiviteter og mer psykisk stress hos voksne. HUNT-studier av ungdom viser også en sammenheng mellom deltakelse i idrett og mindre ensomhet.

Derfor bør en helhetlig svømmehallstrategi romme mer enn anlegg og banetimer. Den bør spørre hvordan bassengene kan brukes til å fremme helse, aktivitet og fellesskap for ulike mennesker – før, under og etter at helseutfordringer oppstår. Jeg støtter Bjørns forslag om å sette av midler til å utrede en slik strategi.

Spørsmål fra utvalget:

Spørsmålene er gjengitt i den grad vi husker dem, så de var sikkert bedre formulert i møtet. Svarene er også basert på det vi husker, men med forhåpentligvis litt bedre formulering og litt mer komplette.

Siavash Mobasheri: *Hva er helheten? Hva ønsker vi oppnå i budsjettet, mer konkret?*

Bjørn: Det mangler en overordnet strategi og plan, og vi håper de 3,5 mill. som vi ber om kan sikre en utredning som gir dette. Tidligere behovsplanlegginger har stort sett vært kvalitative. Man spør idrettsklubber og revmatisme-foreninger hva de ønsker, og får vite at de ønsker stupebasseng, svømmebasseng og varmtvannsbasseng. Dette er ting vi stort sett allerede visste uten å behøve spørre. De kritiske spørsmålene er:

- Hvilke behov er det kommunens ansvar å dekke?
- Hvor mange mennesker er det om har de enkelte behovene?
- Hvordan er brukernes priselastitet og elastisitet i forhold til gangavstand og kollektivavstand?
- Hva slags anleggstyper vil best kunne dekke de ulike behovene?
- Hvilke forventede effekter er det innen folkehelse, ensomhet, livskvalitet?
- Hva er samfunnsøkonomisk nytte for ulike anleggstyper og ulike dekningsgrader?
- Hvor mange anlegg trenger vi av hver anleggstype?
- Hvor bør svømmeanleggene ligge for å være attraktive og dekke behovene?
- Hvordan skal vi realisere svømmeanleggene.

Skal vi få en skikkelig utredning og en strategi som kommunen kan bruke, så vil det dessverre koste penger. Og kommunen har akutt behov for en slik strategi.

Vi ser at mange av de som har mest behov for svømmehaller har lav mobilitet, og derfor i liten grad kan nyttiggjøre seg svømmehaller som ligger i andre deler av byen.

(BEM: «KVU bad Oslo vest» var en tapt mulighet. Svømmeklubben tolket mandatet som et initiativ til en helhetlig analyse av behov og muligheter i Oslo vest (dvs. bad i flertall). Byråden tolket det som initiativ til avklaring av hvor et større bad (bad i entall) kunne ligge i Oslo vest, uten at man brydde seg om å utarbeide kvantitative analyser og en større plan.)

Paal Frisvold: *Hvordan kan vi eventuelt få utnyttet Frognerbadet bedre? Dette er jo nå under ombygging. Kan man få tatt det i bruk tidligere?*

Bjørn: Ut fra min oppfatning, som ikke har oversikt eller kunnskap om prosjektet, så antar jeg de bruker nedre basseng for oppbevaring av materialer og maskiner mens de jobber på øvre bassenger. I teorien bør vi kunne starte svømmingen så raskt de er ferdig med øvre bassenger. Vi kan gjerne komme inn fra Frognerparken og skifte i telt.

Imidlertid er vi veldig takknemlige for at rehabiliteringen endelig er kommet i gang, etter to år der ingenting skjedde og badet bare var stengt. Det lukkede badet har vært sterkt negativt for helsetilstanden for mange av våre medlemmer. Vi er livredde for forsinkelser, og alle endringer i planer pleier gi forsinkelser. Derfor vil vi helst la prosjektet gå sin gang, slik at det ikke forstyrres.

Odd Einar Dørum: *… reagerer på bruk av begrepet «eldrebølgen», og at de eldre blir sett på som en belastning for samfunnet. De eldre er en ressurs …*

Bjørn: Svømmeklubben kan ikke være mer enig. Klubben er helt avhengig av de eldre. Med mine 68 år en jeg nest yngste i styret. Bare Mette er yngre. De andre tre styremedlemmene er 80+, men meget ressurssterke og kapable mennesker.

Mange av våre medlemmer er godt oppe i årene, og de ønsker friheten til selvorganisert fysisk aktivitet. Og selv kunne velge når det passer å svømme. Når de likevel oftest kommer samtidig med venner og kjente, så er det fordi det er noen å prate og sosialisere med.

(BEM: Klubben er tuftet på morgensvømmerne i Frognerbadet, der det om morgenen tidligere lå 50 personer (stort sett eldre enn 60) og svømte en kilometer eller to på ene siden av bassenget (stillehavet), mens det på andre siden av bassenget lå et ditto antall arbeidstakere som skulle svømme ditto før de skulle på jobb. Ettersom det i tidsrommet 7 til 9 var rom for flere kohorter var det på vanlige morgener et par hundre mennesker innom øvre basseng på Frognerbadet før arbeidstid.)

Tilleggsinfo:

- Drukningsforebygging regnes nasjonalt som et folkehelse- og skadeforebyggende arbeid, og regjeringens handlingsplan understreker at forebygging av drukning krever innsats fra offentlige myndigheter på flere nivåer. Handlingsplanen fastslår at kommunene har ansvar for innbyggernes liv og helse, og at drukningsforebygging inngår i kommunenes ulykkesforebyggende arbeid.
- Selv om bygging, drift og generell publikumsbading/idrett tilhører Kultur- og utdanningsutvalget (via Bymiljøetaten), faller en rekke spesifikke vannaktiviteter og målgrupper klart inn under Helse- og sosialutvalgets ansvarsområde:
  1. Rehabilitering, habilitering og opptrening i vann
  2. Forebyggende folkehelsearbeid
  3. Tiltak for personer med særskilte behov og funksjonsnedsettelser
  4. Eldrehelse og aktiv aldring
- **Skillet i praksis:** Så snart aktiviteten er medisinsk begrunnet (rehabilitering/behandling), rettet mot sårbare grupper med særskilte behov, eller organisert som målrettet forebyggende folkehelsearbeid fremfor generell idrett og fritid, er det et tydelig politisk ansvar for Helse- og sosialutvalget.
-

- Det er mangel på tomter. Svømmeklubben tror Frognerbadet er en viktig del av en helhetlig, langsiktig strategi. Her er stor tomt, som ligger gunstig i forhold til kollektivtrafikk, i byens tettest befolkede område, eies av kommunen og ikke kan brukes til annet enn svømmeanlegg.

- Det må påregnes kostnader på anslagsvis 40-80 mill.kr. til graving og sprenging. Men dette er rimelig. Et realistisk pris for stor nok tomt i dette området ligger på 300-800 mill.kr.. Hvis du kunne finne en.

- Og Frognerbadet er vernet. Men dette utelukker ikke en større svømmehall. Vernet er sterkt for grøntområdene og utebassengene, men gir åpning for skånsomme tiltak i idrettsområdet rundt garderobene og inngangspartiet, så lenge man opererer innenfor fredningens intensjon.

Vi sendte inn følgende da vi ba om deputasjon:

Folkehelse, drukninger og offentlige svømmeanlegg

De offentlige badene er et veldig viktig folkehelse-tiltak, og et av de viktigste tiltakene for å unngå drukningsulykker. Denne anleggstypen viktig med tanke på svømmeopplæring av barn og unge.
Imidlertid er svømmehalldekningen i Oslo på under en fjerdedel av det som er snittet i resten av landets fylker, og kommunerevisjonen har påpekt at anleggssituasjonen er medvirkende årsak til at Oslo bryter loven, og ikke har tilfredsstillende, systematisk svømmeundervisning opp til 7. og 10.trinn.

I barn og ungdomsklassene er det bare fotball som er mer populært enn svømming, noe som underbygges av rapporten «Ung og aktiv i Oslo" der spørreundersøkelse om de unges preferanser viser ønske om flere svømmehaller. Man må kunne anta at svømme/stupeanlegg vil kunne aktivisere unge som faller ut av annen idrett, ikke minst da de gir gode muligheter for selvorganisert aktivitet.

Tidligere undersøkelser tilsier at i befolkningen over 14 år, så er det nærmere 20% som ønsker å svømme jevnlig dersom forholdene legges til rette. For de eldre kan svømming være en av de viktigste treningsformene, da det gir liten risiko for skader. Rapporten «*Aktiv i storbyen*» konkluderer med at «*Svømmebasseng brukes hyppigere av bredden i befolkningen, dvs. også av en stor gruppe av eldre og folk med lav inntekt og utdannelse. Dette gjør at denne anleggstypen bør prioriteres med tanke på å utjevne sosial ulikhet.*»
.»

Vi eldre i svømmeklubben holder oss friske, holder oss sosialt aktive og styrker muskulatur og skjelett.
- Skånsom trening for hele kroppen
- Bedrer kondisjon og utholdenhet
- Styrker muskler uten å belaste ledd
- Kan brukes av alle aldre og nivåer
- Gir bedre humør og mindre stress
- Bidrar til lavere risiko for livsstilssykdommer
- Fremmer god søvn og mer energi

Det forventes en sterk økning i kostnader til helse- og omsorgstjenester de kommende årene, såfremt ikke vi får en mer fysisk aktiv befolkning.

Samfunnet sparer store summer på et godt svømmehalltilbud. Beregninger viser at 1 krone investert i anlegg for fysisk aktivitet gir 3 kroner i samfunnsøkonomiske gevinster.

Ifølge måltallene i «Behovsplan Idrett» trenger Oslo Vest svømmehallkapasitet tilsvarende 20 standard 25m-svømmeanlegg.
Forslag om midler for utredning av midlertidig bad i Oslo vest tyder på at byrådet ikke har ambisjoner om nye permanente bad i Oslo vest innenfor kommende tiårsperiode.

Det midlertidige Økern bad kostet 75 millioner kroner ekskl. mva. i byggekostnad. Når et permanent bad ved Frognerbadet i KVU'en ble estimert til 90 mill.kr., så antar vi at kommunen ikke har tenkt å kjøpe enda et midlertidig bad, men regner med at det her er snakk om flytting av badet på Økern. Samtidig vet vi at det tidligere er gjort tomtesøk og vurderinger vedrørende flytting av Økern bad, og utredningene konkluderte med at det er «kostnadskrevende og teknisk krevende». Et anslag ved hjelp fra AI anslår 60–80 millioner kroner ekskl. mva. som et realistisk estimat. Dersom anlegget på Økern er i full bruk til idrett og svømmeopplæring, så er kanskje det bedre å la badet stå der det står, inntil vi har nok permanente bad.

«KVU bad Oslo vest» var en mulighet til å få på plass en langsiktig strategi. Denne strategien mangler ennå, og vi håper å kunne si mer om dette i deputasjonen.

Og vi håper våre innspill kan være til nytte i utvalgets arbeid.

Med vennlig hilsen
Frogner svømmeklubb